

ગાંધીવ નિકામણા.

મથુરે

સ્વદેશ-વીણા

સ્વદેશભાવનાને પ્રેરનારાં કાવ્યોનો સંગ્રહ

સ્વદેશ-વીણા

જનની ભારત આજ હમકો, મધુર વીણા સુના રહ
સ્વનંતતાકા રાગ ગાકર, માનો અમૃત પીણા ર
સૈંકડો વર્ષોસે હરઃ શ્રે, સાગ્યદીકે
ઉસકી નિર્ભરતા છુડા કર, સ્વાવલંબન સીખા ર
થા નિરાશાકા બયાનક, ભૂત જો હમ પર
પૂકે સંગીત બલસે, શીશ્ર ઉસકો ભગ્ન ર
ર ભલા મેં જીનતાકે, શબ્દ કેસે કહ
બકી માતા મીઠી સ્વરસે, શક્તિ મંત્રોં પઢા ન

પ્રેક્ષી આવૃત્તિ નકલ ૧૦૦૦
સર્વ હક્ક પ્રકાશક ગ્રંથાને સ્વાધીન

પ્રગટકર્તા,

ગાંધીવ સાહિત્ય મંદિર
કેળાપીઠ, મુરત.

૨૦૧૭

સાંસ્કૃતિક ગ્રંથાલય
અમદાવાદ

સાંસ્કૃતિક ગ્રંથાલય

૨૦૧૭

ખાદી

૧. ખાદીને ખાંસી, લણાવ્યો પાક ખાદીનો
હું હિંદ જગાડીને, સુણાવ્યો મંત્ર ખાદીનો ૧
૨. ખાદી માલ પરદેશી, બન્યો તો દેશ દીવાન
જલ્દુ એ ગાંધીએ, કર્યો ગુલતાન ખાદીમાં ૨
૩. ખાદીના ફાંસે, બધો આ દેશ તુસાયો
એ ખાદીને લાવી, બતાવ્યો માર્ગ ખાદીનો ૩
૪. સ્વરાજ્ય જે આતું, સુતરને તાંતણે આવું
મા હિન્દનું લાવી, સ્વીકારો વસ્ત્ર ખાદીનાં ૪
૫. દેશન ભૂતી જાઓ, ખિલવવા દેશની સિદ્ધિ
૧ સંતાન ભારતનાં, કરો ઉદ્ધાર ખાદીનો ૫
૨. અરબાદ ના પૈસા, બધો આ દેશમાં રહેતો.
૩ રાંકડાં ઘરમાં, ધનાં વપરાશ ખાદીનો ૬
૪. ગંધ બધી લક્ષ્મી કુસંખી હિંદને જાણી,
મા લક્ષ્મીદેવીને ધર્યો પાશાક ખાદીનો. ૭
૫. રૂઢો ઘણો સાંઘો, ટકાઉ ને ઘણો સાઘો;
પહેરો બધા ભાઈ, લલો પાશાક ખાદીનો. ૮

રાષ્ટ્રીય અરબાવણિ.

ભૃગુ. દયાલજી સાથે કિન્નર બે આના

સમશેર સારી ખટકની

સમશેર સારી ખટકની

અમને નહીં તાળે કરે;
અમ આત્મ છે પ્રભુ તેજ તે,
નહીં તુલ્ય શસ્ત્રે ગાલરે—સમ૦
મહાયજ્ઞ છે અમ આદર્યો,

પૂરો કરીશું હામથી;
વિધ્નો કંઠી ગાત્રી નહે તો,
હોમીશું અમ જાતને—સમ૦
લાંછન ગુલામી શિર લઈ

પાળ્યા પશુ સમ જગ કર્યા;
આંખો અમારી છે ખુલી,
બસ ધોઈશું સૌ પાપને—સમ૦
પરતેજથી નહીં લડકશું,

પણ તેજ અમ જગ દાખશું;
જેશે ખંધી આલમ હવે,
અમ હિન્દની તાકાતને—સમ૦

રાજપૂત વીરરસ કથા

હસાવશે, રડાવશે, રમાડશે.

૮. ખર્ચ સાથે ૦-૧૧-૦

આંસુનાં બે ટીપાં

“નૅમ નૅમ દરોડો વધતો ગયો તેમ તેમ કામનો બોલો વધારે વધારે જણાયો. દરોડો બહુ તીવ્રો હતો. ‘અત્રાંવો અત્રાંવો’ એવા પાકાર કરી રહ્યો હતો. તેમ તેમ હિંદી જણરાતા હતા. કેટલાકને મેં રોતા પણ જોયા. એક જણનો પગ સ્વેચ્છે જોયો. મારે દિલ આથી રડતું. જતાં હું રાત્રીને કહેતો હતો કે દરોડાની ઠરકાર ન રાખતા ગૌએ સાચા દિલથી કામ કરવું. હું પોતે પણ માગ્યો. હાથમાં ફેન્ડા સખત પડ્યા. તેમાંથી પાણી ચાલ્યા. વાંકું વળવું એ મુશ્કેલ લાગતું હતું, અને કાદાળીનો ભાર મથ્યું જેટલો જણાં. હું તો ધધર પામે ગામ્યા કરતો હતો કે મારી લાજ રાખે. નને અપંગ ન કરે. ને હું કામ બરાબર કરી શકું એવું મને જોર આપે. * * દરોડો મને ઠપકારવા લાગ્યો. * * આ વખતે મિ ઝીણાભાઈ દેશાણી મે મુર્ચ્છિત તથા જોયા....

આ વર્ણન જાંબીજી કૃત ગાંધી જેલનો અનુભવ નામના પુસ્તકમાંથી માત્ર આપવામાં આવ્યું છે. એનું બે આશ્ચર્યકર ચિત્ર તેમજ ગંધીજીના બે જુદા જુદા દોડા વાળી નરી આવૃત્તિ બહાર પડી છે. આજે જ આનાની ટિકીટ બીડી મોકલો. પાકું પૂરું નવ આના. વી. પી. થી ચૌદ આના મળે.

ગાંધીવ સાહિત્ય મંદિર, સુરત.

સ્વદેશ પૂજા

સ્વામિન્ સ્વદેશપૂજા કરના મુઝે સિખા હો,
સખર્મ કી પતાકા ઉડાની મુઝે સિખા હો.
નિષ્કામ કામનાદી—વેદી સુકર્મ ભૂમિ,
બલિદાન શિશ ઉસપર કરના મુઝે સિખા હો.
ખારે સ્વદેશહિત હો ઝાવાર જન્મ મેરા,
ઉસકે લીયેહી છુના મરના મુઝે સિખા હો.
જલ ધૂપ દીપ ચાંદન નૈવેદ્ય હય નિરાલી,
પ્રેમાશ્રુનીરધારા ઝરના મુઝે સિખા હો.
ચરણોપે આ પડા હું કૃપયા ઉઠા કે ભગવન,
ઉદ્દેશસિદ્ધિ ત્રીટી ચઢના મુઝે સિખા હો.
ઉઠને લગી તરંગે સંહારકારિણી બે,
મંથર સ્વબાહુબલસે તરના મુઝે સિખા હો.

હાથ વણાટ.

વણાટને લગતું સચિત્ર સરસ પુસ્તક
કિમ્મત દોઢ રૂપીયો પોસ્ટેજ ચાર આના.

હિંદ દેવીનો વિલાપ

કને ઉર જોલું.

મા....જ કોણ કને ઉર જોલું?

તું જળે, ક્યાં જોલું?

આજ -

ચત્રાંતના પર કાગ મૂકાયે,

દીન દશા થઈ મારી

લક્ષ્મી લૂંટાઈ, પર ઘર નાહી.

થઈ હું બહુ દુઃખિયારી આજ -

ભૂખે મરે મુજ તારા પિયારો

શક્તિ ગર્વ હણાઈ.

ગયું નૂર ને શૂર ગયું સદુ -

હુઃખ દરિયામાં તણાઈ આજ -

પરદેશીએ વાના કીધો

આ ભૂમિમાંહે, આવી;

હુઃખના ડુંગર કીધા ઊભા.

ઉર રડતું તે તંભારી આજ -

ઈશ્વર મારી બહારે ધાળે

ખાળકનો કર ધરજો.

શક્તિ, સેવા. ચેતન ભરજો

સંકટ સહુ સંહરજો આજ -

ગાંધીજીના ખાનગી પત્રો

ખાહુજ વાંચવા વિચારવા લાયક છે.

ટપાલ ખર્ચ સાથે ૦-૬-૦

સ્વદેશ સેવકની પ્રતિજ્ઞા.

હરહરભૈશ માત્ર શુદ્ધ રેંટીયાના સૂતરનું
હાથ વણાટનું કાપડ વાપરીશ. રોજ મારી શક્તિ
પ્રમાણે સૂતર કાંતીશ. સ્વદેશસેવાની દરેક તકનો
પુરતો લાભ લઈશ. જેમ બને તેમ અન્ય વિદેશી
માલનો મોહ તજી દઈશ. અંત્યજને અસ્પૃશ્ય
નહિ ગણું. દેશમાં થતી ચળવળને માટે દ્રવ્યની
જરૂર પડતાં ગયાશક્તિ તેમાં મહાય આપીશ.
અનાજનો તેમજ કાપડનો ખૂબ કરકસરથી ધીની
પેઠે ઉપયોગ કરીશ. જ્યાં સુધી સ્વરાજ ન મળે
ત્યાં સુધી શાંતિભોજનો વિગેરેનો ત્યાગ કરીશ.
અધનાં પ્રભુપુત્રો મારાં લાઈ ખડેન છે એમ માની
સત્ય સમતા અને દયાથી વર્તીશ. અને માત્ર
નીતિ તરીકે પણ અહિંસાનું પાલન કરીશ.

સ્વદેશ સેવક

ઇહિપ્તનો ઉદ્ધારક.

ગાંધી ગ્રંથમાળાનું બીજું પુસ્તક છે.

ટ. ખર્ચ સાથે ૦-૭-૬

ગાંધીનું ગુજરાત.

ધીનું ગુજરાત, ગણામે ગાંધીનું ગુજરાત !
ગુર્જર દેહે વિરલ મૂર્તિ એ વિમલ સરલ શાક્ષાત,
દર્શનથી કંઈ ચેતન પ્રગટે, જોતાં એની જમાત;
ઠંઠમાં સાચા સાધુઓ જાત-
ગાંધીનું ગુજરાત !

આબરમલીના મુંઠર તટપર પ્રગટ્યું નૂતન પ્રભાત
મોહન તુજ સત્યાગ્રહ બંચી, સુન્ન ભુલૂં સદ્ગુણત;
કરે ગીતી ગોકળની વાત-
ગાંધીનું ગુજરાત !

દેશભક્તિ એ રાજભક્તિની સાથે સાચી વાત
નિર્ભયતા એ સત્ય વચનની, દીક્ષા હૃદયે તોડે તાત !
બનાવ્યું નવું ગુજરાત-
ગાંધીનું ગુજરાત !

પૂર્ણિમા

રાષ્ટ્રીય અને બીજી ઘણી રસીકી પન્દર વાંતાનો
સંગ્રહ કિંમત સોડ રૂપિયા. પોસ્ટેજ ત્રણ આના.

સ્વદેશ - ઉદ્ધારક રેંટિયો.

[મારી નાઠ તમારે હાથ હરિ સંભાળજો દે—એ રા

વાહ વાહ વનિતાનો વિશ્રામ, રૂપાળો રેંટિયો છે,
હાં હાં સ્વદેશનો ઉદ્ધાર, દયાળુ રેંટિયો છે.
મધુકર સમ વદનારો ગાગી, નિર્જીવ પણ અનિ સુખકર પ્રાણી;
રામ નામ રટવાનું સાધન રેંટિયો છે, હાં હાં.
અટકાવે ધન પર કર જાતાં, બહાર ચઢે જન નિર્ધન થતાં
નાઠ કરોડ તથા દેવ દાના, રેંટિયો છે. હાં હાં.
ઝોલું ખરો આધિક દુઃખ આપે, જીવન અને શીતનો ભય કાપે
દાવાનળ દુઃખને દગનારો, રેંટિયો છે, હાં હાં.
કરો સભળ સહુ તેની સેવા, મળશે મન માન્યા બહુ મેવા
ગાંધીના ગણનાયક ગરવો, રેંટિયો છે, હાં હાં
તલો વિદેશી વસ્ત્રો વહાલા, બચો થતા સઘળાંય નમાલા
રૂપાળો ઉત્તમ ગુણનાયક રેંટિયો છે, હાં હાં.

મૂરખરાજ

ગાંધીજીનું રચેલું હમણાજ બહાર પડેલું નવું
પુસ્તક. એક સુંદર નવલકથા આઠ આના.
૮. ખ. એક આનો.

મૂરખરાજ

(વિગેરે)

લખનાર -

મહાત્મા ગાંધીજી.

મૂરખરાજ એક અતિ નુકર વક્તા છે. તે તમે શરૂ કર્યા પછી પૂર્ણ કર્યા બાદ જ લાયકાતની નકરો.

અને તે સામે જોઈએ બાજુ જે લેખ એવા એવાણુકારક છે કે આ પુસ્તકને તમે બહુ જ વાંચવાની વધાવી લ્યો તો અમે આશ્ચર્ય નહીં પામીએ.

આમારે શું? અમાગ પુસ્તકનાં વખાણુ કરવા એ તે પીરની માનતા મુજબ વધારે એવું થયું. પણ નમારે તો તમારા ગળવામાંથી પૈસા ખરચવાના છે.

પણ મોરના ઈંડાને ચીતરવા ન પડે.

માત્ર નવ આના ખરચીને તમે અનુપમ સાહત્યરસ ભોગવવા ઇચ્છતા હો અને તમારી લાયબેરીને દીપાવવી હોય તો જ મંગાવશો. ૪૬ પાકું છે.

કિંમત આઠ આના. ટ. ખર્ચ ૧ આનો. વિપિથી ચૌદ આના થશે.

ગાંધીવ સાહિત્ય મંદિર, સુરતનેજ લખ્યો.

૧૦૧૭૪

ભજન.

સ્વતંત્રતાની સિદ્ધિરે, સ્પદેશ કેરી રિદ્ધિરે;
 બહાલો મારો રંટીયો હોજી- સ્વતંત્રતાની
 જેના શુંજનમાં રામ કેરાં નામ;
 જીવન કેરી શક્તિરે, જન્મભૂમિની ભક્તિરે;
 એ તો એકજ રંટીયો હોજી- સ્વતંત્રતાની
 પરદેશી પરતંત્રતા, તોડે પગની માંઘ
 દે આર્થિક સ્વતંત્રતા, શીળી સુખની છાંય.
 નિર્ધનીઆનો બેઢીરે;
 બહાલો મારો રંટીયો હોજી- સ્વતંત્રતાની
 ગુનાર કેરે નાંખે, સહજે મળે સ્વરાજ
 જેના બગચી હિંદનાં, સુધરે રામળાં કાજ.
 રૂપાળો રહીઆળોરે;
 બહાલો મારો રંટીયો હોજી- સ્વતંત્રતાની
 સુદર્શન ચક્રર સમું સર્વ શક્તિનું પૂર;
 જેમાં ગુહ રીતે ભર્યું, સો સુરજનું નૂર.
 એવો ઐહ પ્રતાપીરે;
 બહાલો મારો રંટીયો હોજી- સ્વતંત્રતાની

દુયકા સંગ્રહ

નાની નાની હાસ્યરસિક વાતો.

૮. ખર્ચ સાથે ૦-૫-૦

સ્વામીને વિનતિ

સ્વામી સુણાને મારી વિનતિરે લોલ,
જેલ જગાની મને હોંગ જો-સ્વામીં
પ્રેમે પધારે તમે જેલમાંરે લોલ,
સામે હેતાં મને જાવ જો-સ્વામીં
સીતાજી રામજી માથમાંરે લોલ,
વેઠ્યાં દુઃખો વગવાસ જો-સ્વામીં
દુઃખો વેઠ્યાં છે આકરારે લોલ,
દમયંતિજો નાગ સાથ જો-સ્વામીં
અંધારી જોરડીમાં પ્રસ્થેરે લોલ,
તોપજી ડરીશ નહિ લેશ જો-સ્વામીં
ઘેબર સમ મને બાવશેરે લોલ
જેલમાં રેટલો ને છાશ જો-સ્વામીં
ચઢ્ઢીમાં દાણા પીસશું રે લોલ,
ગારું પ્રજુજનાં મીત જો-સ્વામીં,
પ્રાણુ જાચે પણ ના ડગું રે લોલ
સાચવીશ શિયળ રત્ન જો-સ્વામીં
જાવા દડે કેમ એકલારે લોલ,
અર્ધાંગના લયે સાથ જો-સ્વામીં
એકલડી જુરી મરું રે લોલ
જેલમાં લલ્લુ પ્રજુ નામ જો-સ્વામીં
મુખ દુઃખમાં લાગ મારે રે લોલ,
પૂરે સ્વામી મારા કૈડ જો-સ્વામીં

ਸਰ ਫ਼ਰੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਮਨਾ

ਸਰ ਫ਼ਰੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਮਨਾ ਅੱਧ ਫੁਮਾਰੇ ਦਿਲਮੇ ਫੁਧ,
 ਫੇਰਨਾ ਹੈ ਘੋਰ ਭੀਤਨਾ ਆਛੁਏ ਕਾਤਿਲਮੇ ਫੁਧ;
 ਰਹੁਰੇਵੇ ਰਾਛੇ ਮਦਯੁਗਨ ਰੋਛੇ ਨ ਜਾਨਾ ਰਾਛਮੇ,
 ਲਛਮੇ ਸਫ਼ੇਰਾਨਵਰੀ ਫ਼ਰੀਏ ਮੰਝੀਲਗੇ ਫੁਧ;
 ਆਛੁ ਫ਼ਿਰ ਮਕਤਲਾਏ ਕਾਤਿਲ ਫੁਛੁ ਰਾਛਾ ਹੈ ਆਰਘਾਰ
 ਕਥਾ ਤਮਨਨਾਏ ਸਾਛਾਫਤ ਕੀ ਫ਼ੀਲੀਛੇ ਦਿਲਮੇ ਫੁਧ;
 ਅਥ ਸਾਛੀਛੇ ਮੁਛੇਡਾ ਮਿਛੁਤ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਉਪਰ ਨਿਸ਼ਾਰ
 ਅਧ ਤੇਰੀ ਫ਼ਿਰਮਤਕਾ ਅਥੀ ਧੈਰਫ਼ੀ ਮੰਝੀਲਮੇ ਫੁਧ;
 ਪਛਾ ਆਨੇ ਹੈ ਤੁਝੇ ਆਨਥਾਧਗੇ ਅਧ ਆਸਮਾਂ!
 ਫੁਮ ਅਥੀਛੇ ਕਥਾ ਜਨਾ ਹੈ ਕਥਾ ਫੁਮਾਰਾ ਦਿਲਮੇ ਫੁਧ;
 ਅਧ ਨ ਪਛੇਛੇ ਵਛਾਥਛੇ ਫੁਧ ਆਰ ਨ ਅਰਮਾਨਾਂਕੀ ਥੀਛ
 ਸਿਫ਼ ਮਿਟ ਜਾਨੇਫ਼ੀ ਧਫ਼ ਫੁਸਰਤ ਦਿਛੇ ਮਿਛਿਮਲਮੇ ਫੁਧ.

ਸਵਦੇਸ਼ ਗੀਤਾਮ੍ਰਤ.

ਰਾਸ਼ਟ੍ਰੀਯ ਕਾਵਯੋਨਾ ਮਝਾਨਾ ਸੰਗ੍ਰਹ ਟ. ਅਥੀ ਸਾਧੇ
 ਮਾਤ੍ਰ ਪਾਧ ਆਨਾ.

તમારા હેશને માટે

કશું ના થઈ શકે અમથી   જારે એા એમ વદનારા
 જરા તો લાગણી રાખો,   તમારા હેશને માટે
 ન બીરૂતા બનાવી દો,   થવા કાં સુસ્ત ને એવી
 જરા તો આંખ ઉઘાડો,   તમારા—
 પડ્યા જે કારમા ઘા તે,   ચૂંને મોઢે સ્નાન કરતાં
 બહુ ઉંઘ્યાં, હવે બાજો   તમારા—
 ભલે હો પારથી કિંહ,   અગર હોજો સુસલમાનો
 ધરો સમ ભાવના હુએ   તમારા—
 કરો જે કંઈ બને તે તે,   વિચારી કંઠેશ ને ઈર્ષા
 તણ દો દંભ મગરૂખી,   તમારા—
 ધરો ના ભાવના કો દિ   તવંગર કે ગરીબોની;
 સમર્પો દેહ મગ ધનને,   તમારા—
 ગણો ના તાપ કે ઠંડી,   ઝનુ વર્ષા નહિ બાજો
 શીખી દ્યો પાઠ સ્વાર્થબુના   તમારા—
 હવે ધારણ કરો ખાલી,   તણને વરા પરદેશી
 રૂકો ઉપદેશ ગાંધીનો,   તમારા હેશને માટે

રાષ્ટ્રગીત

૦-૧૦-૦

અલીખીરાદરનો કેસ

૧-૦-૦

રેંટીયા પૂરાણુ

૦-૧-૦

ગાંડીવ સાહિત્ય

એટલે

ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિરે પ્રગટ કરેલાં પુસ્તક

ગાંધી ગ્રંથમાળા.

ગાંધીજીનો જોડનો અનુભવ	૦-૮-
શિવદયાળની શોધ....	૦-૧-૬
ઈજાતનો ઉદારક	૦-૬-૦
નીતિ ધર્મ	૦-૬-૦
મરખરાજ	૦-૮-૦

રેટિયા પુરાણ	૦-૧-૦
ગાંડીવગીતા	નથી
ભારત કીર્તન (ત્રીજી આવૃત્તિ)	૦-૦-૬
ભારત ભક્તિ (ત્રીજી આવૃત્તિ)	૦-૦-૬
ગાંધીજીની દિવ્યવાણી	૦-૧-૦
કાયદા સામે	૦-૦-૬
સ્વરાજ ટંકાર	૦-૦-૬
સામ્રાજ્ય ગરબાવળિ	૦-૧-૬
ભીંતે ટાંગવાના મુદ્રાલેખો ૧ શ્રી	૦-૬-૦

સર્વ અતિષ્ઠિત બુકસેલરો વેચે છે

મુંબઈમાં વર્ધમાન એન્ડ સન્સ પાયધુનીને
ત્યાંથી મળશે.

સર્વ પ્રકારનાં ઉત્તમ પુસ્તકો માટે ટિકીટ બીડી

અમારું સૂચીપત્ર જરૂર મંગાવો

મહત્ત્વ ઈવા

દરેક રોગની શાસ્ત્રોક્ત રીતે તપાસ કરીને તદનુસાર આપવામાં આવે છે. આ સગવડનો લાભ લેવા સર્વેને વિનંતિ છે.

ધર્મચરણ ચંદ્રશંકર વેદ
આગવેદનો ખાંચો. સંઘાડીયાબાડ સુરત.

ચેતવાણી

વસાંનો પ્રાદ્યુ નામે ચૂનીલાલ છોટાલાલ ગાંધીવ સાહિત્ય મંદિરનાં આશરે ૧૧૦ રૂપિયાની હિમતનાં પુસ્તકો ઉઘાડત કરી ગયો છે. અને ત્યાં ખતાવતા નથી. પ્રજાએ એની સાથે કામ પાડતાં ખુબુ મંજૂર.

કાર્તિક વદ ચોથ

વ્યવસ્થાગ્રંથ

૧૯૭૬

ગાંધીવ સાહિત્ય મંદિર.

ઉત્તમ તક

અમારી આ જાતની પત્રિકાઓ હંમેશા નીકળ્યે કરે છે. તેમાં જાહેરખબર માટે જગાઓ લાડે આવાની છે. જા.ખ.ના બાપ માટે મળે—

ગાંધીવ સાહિત્ય મંદિર ફેર્ગાપીઠ—સુરત.

મુદ્રક અને પ્રકાશક—ધર્મચરણ મૂળચંદ વીમાવાળા
ગાંધીવ મુદ્રણાલય ફેર્ગાપીઠ સુરત

